

פניני הפרשה

בהר-בחוקותי

עלון מס' 1188

שנה כ"ד התשפ"ג

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

בלתי לה' לבדו

לא תעשו לכם אלילים ופסל ומצבה לא תקימו לכם – במלה "פסל", מעיר בעל הטורים, שהפ"א עקומה, לומר לך שכל המודה בעבודה זרה ובפסלים, כאילו כופר בכל התורה כולה שניתנה מנשיקות פיהו של הקב"ה. ויש להבין מהי ההדגשה דוקא כאן על התורה שניתנה מנשיקות פיהו, הרי מי שמודה בעבודה זרה, רחוק מהתורה מרחק עצום ובוראי אינו יודע מעלותיה ובאיזו צורה ניתנה?

רש"י על הפסוק בשיר השירים "ישקני מנשיקות פיהו" שופך אור על הענין ומבאר שה' נתן לעמ"י את התורה ודבר עמם פנים אל פנים, כאדם המנשק את חברו באהבתו אותו. הקב"ה נתן לנו את התורה מרוב חיבה שחיבבנו יותר משבעים אומות, ולא עוד אלא אותה אהבה עודנה קיימת ודברי התורה עדיין ערבים עליהם מכל שעשוע ומשתוקקים לדעת עוד ועוד, ומובטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סודות טעמיה וסתר צפונותיה, ומייחלים שיקיים דברו וזהו "ישקני מנשיקות פיהו".

לכן אדם שמקיים כמה מצוות אבל יש לו הודאה בעבודה זרה או באיזה כח אחר, אזי למרות שהוא מקיים מצוות, חסרה לו אהבה שלמה לקב"ה ולתורתו, כי עיקר ענין אהבת התורה היא שיש לו אהבה שלמה בלי תערובת דברים אחרים. וכאשר יש לו דברים נוספים שאוהב אותם ומתפעל ממעלתם, אי אפשר לאהוב אהבה שלמה את התורה, וזה כולל כל דבר שאינו שייך לתורה, וכל מחשבה זרה שהוא מחשיב ומאמין באיזה דבר שיכול לפעול בלתי לה' לבדו.

*

מעשה באחד מתלמידיו של הגאון הגדול רבי מנצור בן שמעון וצוק"ל שזכה ללמוד אצלו בישיבת "פורת יוסף" המעטירה, מתוך מאות ואלפי תלמידיו, שכיום מכהנים כרבנים ומנהיגי הדור. אותו תלמיד באחד מן הימים הגיע לשיעור, והרב הבחין בו שאינו מרוכז בלימודו. אחר השיעור קרא לו הרב ואמר, כנראה אינך יודע את הסיבה שבגללה היום נגרם לך חוסר ריכוז, אבל אנלה לך. היום כאשר רצית לנסוע לישיבה והגעת לתחנת האוטובוס הממוקמת מול כנסיה, הבמת על השתי וערב שמעל הכנסיה. דבר זה הכניס בלבך טומאה במחשבה, עד כדי שנאבד לך כח הריכוז לחשוב בעיון בתורה הקדושה. ולכן מחר היזהר לא להביט רק בדברים שבקדושה, ועל ידי כך תזכה להארת התורה. שכן אי אפשר ללמוד תורה בטהרתה כפי שנתנה לנו בהר סיני מנשיקות פיהו של הקב"ה אם יש בראש דברים אחרים.

מפל מלמדי השכלתי	עצה טובה
<p>מה לומדים מ – חץ וקשת</p> <p>היורה חץ למרחק, זקוק הוא לכונן את קשתו ולדורכה היטב טרם יירה את החץ. לאחר שיצא החץ מן הקשת ונורה למרחק, כבר אין באפשרות היורה להשפיע עליו.</p> <p>כך כל זמן שהילדים נתונים תחת מרות ההורים יש בידם היכלת לחנכם ולכוננם ללקת בדרך הנכונה. לאחר שיצאו מידם, כבר קשה עד מאוד להשפיע על עתידם. ובזה פּרשו את הפסוק בתהלים (קכז, ד): "בְּחַצִּים בִּיד גְּבוּר – בֶּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים".</p>	<p>כדי להימנע מלחץ, לפעמים צריך לוותר על השלמות: הציבו לעצמכם מטרות קטנות עם זמנים מוקצבים לעשותם. כשתצליחו להגיע לתוצאות ההגיוניות והלא מושלמות שהקצבתם לעצמכם – המשיכו הלאה, ואל תנסו להגיע לשלמות. (נ. גריין)</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"בכלל הרכוש הרוחני שמוטל על האדם לעשותו הוא להשתדל לסדר בניו ובנותיו ולגדלם על התורה והמצוה, להרחיקם מדרכי היצר הרע...".
("מגיד חדשות" ח"י דרוש כ"ה).

ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ (כ"ו, ה'–ו')

אפשר לפרש הסמיכות ע"פ מ"ש בב"מ (דף נ"ט ע"א): אמר ר"י לעולם יהא אדם זהיר בתבואה בתוך ביתו, שאין מריבה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא על עסקי תבואה, שנא' "השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך", ופירש"י אימתי גבולך שלום? כשחלב חטים ישביעך הקב"ה. ע"כ. וזהו שאמר "ואכלתם לחמכם לשובע" כלומר כשיהיה לכם לחם לשובע או "וישבתם לבטח בארצכם" שתהיו בטוחים ורגועים בלא מריבות ביניכם "ונתתי שלום בארץ" שיהיה לכם שלום בגבולכם. וכן נרמז ענין זה בתהלים פ"ד בפסוק "מעט דגנם ותירושם רבו – בשלום יחדו" וגו', והיינו כשמתרבה הדגן (התבואה) והתירוש בביתו של האדם, אז "בשלום יחדו" ששורה השלום בביתו ואין מריבה מצויה בתוך ביתו. (הרה"ג ר' רחביה הדוק שליט"א).

נקודת חן / עובדיה חן**בני אדם כמלאכים**

כיוצא בו, הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל בספרו "קול יהודה" (עמ' מ"ב) נתן טעם יפה למנהג העולם לערוך חגיגה וסעודה ביום שנכנס הבן לעול מצוות, וביאר שהבן בהגיעו למצוות הרי זה עבורו כמעמד הר סיני וכקבלת התורה, וקיים חשש שמא יקצין וימאס לגמרי בכל חיי העולם הזה ותדבק נפשו ברוחניות בלבד. על כן עורכים לו באותו יום סעודה, לאמר שיקשור את העולם הזה עם העולם הבא. ומסיים: "וצריך לזה חכמה רבה שידע איך לקשרם זה בזה, שעל ידי שיברך ברכות הנהנין בכוונה גדולה וכהוגן, אזי מקדש את הגשמיות ומקבל גם על גוף האכילה שכר".

בענין זה, יש להוסיף את דברי הראשון לציון הגאון רבי אליהו בקשי דורון שליט"א בספרו "בנין אב" (מועדים עמ' רמ"ה) שבכל בוקר אנו מודים לקב"ה על קיומנו בשתי ברכות סמוכות: ברכה ראשונה ובה הודאה על יצירת הגוף - "אשר יצר את האדם בחכמה" ובברכה הסמוכה לחברתה מברכים על הנשמה - "אלוקי נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפתחה בי". הגוף והנשמה השוכנים באדם אחד, שונים זה מזה וסותרים זה את זה - הגוף גשמי וזמני ואילו הנשמה רוחנית ונצחית. צרכי הגוף מושכים לכאן והנשמה מושכת לכאן. החכמה היא לקיים שניהם לעבודתו יתברך, וזה תכליתו של אדם עלי אדמות.

רבנו בחיי זצ"ל (בראשית לב, ל) הביא דברי אחד מגדולי ישראל בסיביליה בנוגע לשמותיו של יעקב אבינו, ששם "יעקב" מורה על העקב שהוא המקום השפל והנמוך ביותר באדם, ואילו השם "ישראל" מורה על שררה ומעלה. ולפיכך לא נעקר שם "יעקב" כליל (כמו אצל אברהם), אלא נתווסף לו שם "ישראל" (ראה ברכות י"ג ע"א), ללמדנו שהאדם חייב להיות כסולם המוצב ארצה, רגליו ועקביו נטועים בארץ, ועם זאת יהא ראשו מגיע השמימה. ובשילוב הרוחניות והגשמיות לחטיבה אחת של עבודת ה', יגיע לשלמות ולשיא המעלה!

לגבי המועדים השונים, חלוקות הדעות האם אכילה ושתייה הן מחובת היום, אך לגבי חג שבועות הכל מודים שיש לחלקו חציו "לה" – לתורה ותפלה וחציו "לכם" – אכילה ושתייה, כמבואר בגמרא (פסחים ס"ח ע"ב): "אמר ר' אלעזר, הכל מודים בעצרת דבעינן נמי "לכם", מאי טעמא? יום שניתנה בו תורה הוא".

מקשה הגאון רבי שמשון נחמני זצ"ל בספרו "זרע שמשון" (על שיר השירים אות א'): הלא אדרבא דוקא ביום שניתנה בו תורה, היה מן הראוי שיהיה אותו יום כולו מוקדש לתורה?

ומישיב שהטענה שבה ניצח משה את המלאכים בויכוח מי יקבל את התורה, היתה שאינם יכולים לקיים המצוות בגופניות ובמעשה (כמבואר בגמרא שבת פ"ח ע"ב). לפיכך, מחויבים אנו להרבות ביום זה באכילה ובשתייה, כדי להוכיח שדוקא אנו ראויים לקבל את התורה, שכן התורה מלאה במצוות הנוגעות לענייני אכילה ומושגי הזמן, וכל זה לא שייך לגבי מלאכים.

והוסיף מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א בספרו "אסף המזכיר" (עמ' ש"ס) שהיהדות בניגוד לדתות אחרות אינה מפרידה את הרוחניות מהגשמיות, אלא אדרבא גורסת שיש לקחת את העולם הגשמי ולקדש אותו. תכליתנו בעולם היא מחד לנהוג כבני אדם ומאידך לזכך החומר כמלאכי השרת, אך לא לפרוש לגמרי מענייני עולם הזה (וכמ"ש בעליות אליהו הערה כ' בשם הגר"ח מוואלוז'ין ז"ל). ולכן בעיני נמי "לכם", ללמד שחיים של תורה אינם עומדים בסתירה לצרכי הגוף כמו אכילה ושתייה, ואין להתנזר מהם, שאם אין קמח אין תורה. ובפרט לעמלי תורה שצריכים לאכול טוב ולחזק גופם, שהתורה נקראת תושיה, שמתשת כוחו של אדם (סנהדרין דף כ"ו ע"ב). ו"שבועות" עולה כ"ח בריבוע, ללמדנו שצריך הרבה כח ללימוד תורה.

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

שמירת סוד

הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל רבה של קובנה, פעל רבות בענייני צדקה. באחד הימים הלך עם גבאי

חמשים רובל".
אך הרב נותר בסירובו.

הצדקה לגייס תרומות עבור עשיר גדול שירד מנכסיו. כיון שהיה העשיר ידוע ומוכר, הוחלט לשמור על כבודו ולבקש עבורו נדבה מבלי להזכיר את שמו.

"רבי, אתן מאה רובל" לחץ העשיר.

כשראה הגבאי עד היכן הדברים מגיעים, לחש על אזנו של הרב: "נאמר לו את שמו של פלוני ובתנאי שלא יגלה אותו לשום אדם... הלא מאה רובל לפנינו, כמה טרחות נטרח, כמה יגיעות ניגע, על כמה פתחים נחזר, עד שיעלה בידינו סכום שכזה...".

בדרכם, נכנסו רבי יצחק אלחנן וגבאי הצדקה לבית אחד העשירים בעיר, שהיו בטוחים בו שיתן להם נדבה הגונה.

קיבלם העשיר בסבר פנים יפות, הכניסם לטרקלין ושאלם לשם מה באו אליו.

אך רבי יצחק אלחנן לא התרשם ונותר בסירובו. "אף אם תתן לי את כל הון ביתך" פנה לעשיר בנחרצות "לא אגלה לך את שמו - כבודו של אדם יקר מכל כסף וזהב שבעולם!".

"לשם עזרה לאדם שירד מנכסיו", השיב רבי יצחק אלחנן.

"במי מדובר?" הסתקרן העשיר.

כששמע זאת העשיר, נטל רשות מהגבאי והכניס את רבי יצחק אלחנן לחדר פנימי. שם "שפך" את לבו לפני הרב ואמר: "שעתי דחוקה לי ביותר, אני הולך ויורד מנכסיי, איני יודע מאין יבוא עזרי. זה מספר ימים שרציתי לטול מפי כבודו עצה, אולם חששתי שמא יודע הדבר ותיווצר ביני לבין נושיי מהומה שתסעיר את העיר, ובושתי תהיה גדולה. אולם כעת, כשראיתי עד כמה נזהר הרב בכבודו של אדם, הריני מפיל תחינתי לפניו שיעמוד לי בשעת דחקי וימציא לי רווחה".

"איננו יכולים לגלות" השיב הרב.

העשיר הרהר רגע ואמר: "רבי, הריני נותן עשרים וחמשה רובל לצדקה זו, ובלבד שתאמר לי לשם מי היא ניתנת, כמובן שאשמור על הדבר בסוד...".

תלה גבאי הצדקה עיניו ברב כאומר: "עשרים וחמישה רובל אינם סכום מועט...".

כששמע זאת רבי יצחק אלחנן, שמח ונתן הודיה לבורא, שסייע בעדו לעזור לשני עשירים שירדו מנכסיהם תוך שמירה על כבודם וסודם.

אך רבי יצחק אלחנן לא היסס לרגע ואמר: "אינני יכול לגלות".

כשראה זאת העשיר, העלה את התרומה: "רבי, אתן

ראשון בקודש

מחלוקת ראשונה בתלמוד

מחלוקת יוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן בסמיכת קרבנות ביום טוב. עיין בהגיגה דף ט"ז ע"א ורש"י סוטה דף מ"ז ע"א. (מרן ראש השיבה הגר"מ מאזוז שליט"א בירחון אור תורה חידון טבת תשל"ו).

מוציאים את האוצרות - אצלנו!

"אוצרותינו"

וטועמים עונג שבת אמיתי!!!

הספר 'אוצרותינו' לוקח את הקורא למסע אל אוצרות התורה לאור חידושיהם ולקחייהם של רבותינו הספרדים, שזור בסיפורים ומשלים

ניתן להשיג בישיבת כסא רחמים

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א

שאלה: סופר סת"ם הבקי היטב בהלכות, האם מותר לו לכתוב סת"ם, או שאסור לו לכתוב עד שיעבור מבחנים ויקבל כתב סמיכה?

תשובה: הדבר פשוט וברור, שאם שוחט צריך סמיכה שלא יכשיל את הרבים בלאו דנבילה, ק"ו לסופר סת"ם שעלול להכשיל ח"ו בקרקפתא דלא מנח תפלין לכל החיים וברכות לבטלה לאלפים ולרבבות, בשגיאות שלא יעמוד עליהן איש בעולם רק ברוח הקודש (כגון חסרון כתיבת השמות לשמה וכדומה). לכן יש להקפיד שכל העוסקים בזה לא יעשו כלום עד שיקבלו סמיכה ותעודה, ושומע לנו ישכון בטח.

שאלה: ישנו סופר סת"ם שיש לו תעודה לאיסור והיתר, וכן מוסמך לפסוק בדיני טהרה ועוד. ושאלתו מדוע רק בנושא הסת"ם, צריך (במכון יד רפאל) לחדש את התעודה כל שלש שנים, ואין זה כשאר מקצועות התורה, שמי שהוסמך זה לכל החיים?

תשובה: כי בשאר הלכות כל פעם צריך לפתוח ספר כדי לפסוק, ואם יטעה בפסיקה – ייתפס, אבל כאן אם ישבה הלכות שלא כסדרן וחק תוכות וכדומה, מי ירד למחשבותיו?

שאלה: האם מותר לאשה לתייג לכתחילה בספרי תורה תפלין ומזוזות, כי נודע לנו שיש תלמיד חכם בקרית הרצוג בבני ברק, שנותן לכלתו לתייג בס"ת לכתחילה?

תשובה: לא שמענו כזה, ובפרט שדעת פוסקים רבים שהתייג מעכב, ובודאי שאין לעשות כן לכתחילה.

שאלה: הנני כותב ביד שמאל, אך את כל הפעולות אני עושה ביד ימין, ואמרו לי שהרה"ג רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל אמר שהתפילין שאכתוב פסולות. והרב שמעון בעדני שליט"א אמר שהתפילין אינן מהודרות, ויתכן שגם אינן כשרות. מה דעת הרב, האם אכתוב לצורך פרנסה?

תשובה: לדעתי התפילין כשרות ומהודרות, וכמ"ש בס"ד באריכות בהערות שבסוף משנה ברורה ח"א (סימן ל"ב סעיף ה') ע"ש. וכן דעת הגר"ש דבליצקי שליט"א שאין לחוש לדעת מהר"י צמח שחולק על הגמרא והפוסקים בדין איטר. ואין בזה חשש כלל ועיקר. תלמד ותצלח.

שאלה: בש"ע א"ח (סי' פ"ט סעיף ב') כתב: כיון שהגיע זמן תפלה, אסור לאדם להקדים לפתח חדרו ליתן לו שלום, משום ששמו של הקב"ה שלום. ע"כ. ונשאלת השאלה, כאשר חדרו שמו "שלום", אם מותר לו לקרוא לו בשמו קודם התפלה?

תשובה: נראה פשוט שמותר, כיון שאין כוונתו רק לקרוא לו בשמו.

שאלה: האם מותר לפני התפלה לזרוק פח אשפה?

תשובה: אם אין לו פנאי אחר התפלה, אפשר להקל מפני שלום בית.

שאלה: האם מותר לעשות הליכה לפני תפלת שחרית, כאשר זה גורם לו לערנות בתפלה? תשובה: כמה דקות מותר.

שאלה: האם יש הפרש לתועלת הנפטר אם אומרים עליו קדיש בלחש או בקול רם?

תשובה: אם יש הרבה אומרים קדיש וגורם בלבול, עדיף לומר בלחש. וכן נהג מר זקני זצ"ל. ואכמ"ל.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל

לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו